

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 21. märtsi 2022. a määruse nr 23 „Ettevõtja rakendusuringute määrus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga muudetakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 21. märtsi 2022. a määrust nr 23 „Ettevõtja rakendusuringute määrus“¹ (edaspidi *määrus*). Määruse muutmise peamine eesmärk on võimaldada iduettevõtetal ja kasvuettevõtetal jätta ülekursis ettevõtte raskuste hindamisel arvestamata. Erandi kehtestamine põhineb Euroopa Komisjoni seisukohal, mis lubab mõningatel juhtudel rakendada erandit. Erandi võimaldamine määruse tasemel on kooskõlastatud Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonnaga.

Lisaks muudetakse eelnõuga säästva arengu eesmärkide valikukriteeriumit, täiendades seda tervise ja heaoluga seotud eesmärgiga. Muudatus on vajalik, kuna inimese tervise ja heaoluga on seotud strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtted ja sihid ning üks Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 fookusvaldkondi on tervisetehnoloogiad ja -teenused. Tervisevaldkonna projektide osakaal on viimastes taotlusvoorudes rahastatud projektide seas vähenenud.

Määruse eelnõuga tehakse määruse tingimustes ka mitu väiksemat muudatust, mis tulenevad määruse rakendamisel esile kerkinud probleemidest ja praktilistest vajadustest või mis on seotud määruse rakendamise lihtsustamisega.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna arenduse ja innovatsiooni nõunik Mikk Vahtrus (625 6389, mikk.vahtrus@mkm.ee) ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste osakonna tiimijuht Alice Liblik (5569 6862, alice.liblik@eas.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiitsministeeriumi õigusloomekorralduse talituse toimetaja Airi Kapanen (5307 4485, airikapanen@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 16 punktist.

Punktiga 1 täpsustatakse, et määrust ei kohaldata raskustes olevale ettevõtjale. Raskustes oleva ettevõtjale kehtivad üldise grupierandi määruse artikli 1 lõiked 2–5 ja IPCEI teatise punkt 10.

Punktiga 2 täiendatakse § 4 terminiga „iduettevõtte“, mis tuleneb Euroopa Komisjoni teatisest „Suunised riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antava riigiabi kohta“².

¹ [RT I, 05.07.2023, 323](#)

² [Komisjoni teatise „Suunised riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antava riigiabi kohta“](#) lõike 35 punkt 31.

Punktiga 3 lisatakse § 4 termin „kasvuettevõte“, mille määratlemisel on lähtutud Eurostati ja OECD ühisest ettevõtluse demograafia statistika käsiraamatust³.

Püüdes tuvastada kiire kasvuga ettevõtteid, ei ole vaja kontrollida töötajate arvu või käibe muutust majandusaastast majandusaastasse kolmeaastase perioodi jooksul. Praktikas oleks keskmine aastane kasv 20% kolme aasta jooksul võrdne 72,8% kasvuga vahemikus n-3 kuni n. Seega lihtsaim viis teada saada, millist ettevõtet võib pidada kiiresti kasvavaks ettevõtteks aastal n on kontrollida, kas töötajate arv või käibe aastal n on vähemalt 1,728 korda suurem kui aastal n-3.

Kui mis tahes ajal (xx-1 või xx-2 ja xx käibepõhiste meetmete puhul) langeb töötajate arv alla töötaja künnist (10 töötajat) võib ettevõtet siiski pidada kiiresti kasvavaks ettevõtteks seni, kuni kogukasv on vahemikus n-3 kuni n 72,8% või rohkem.

Punktiga 4 täiendatakse paragrahvi 4 raskustes oleva ettevõtja mõistega. Kuna toetust antakse üldise grupierandi määruse või IPCEI teatise alusel, siis raskustes oleva ettevõtja määratlemisel lähtutakse vastavates õigusaktides rakendatud kriteeriumitest. Ühtlasi selgitatakse, et raskustes oleva ettevõtja puhul ei arvestata iduettevõtja ja kasvuettevõtja korral aktsia- või osakapitali hulka ülekursi, võimaldades seega teha määruse definitsioonidele vastavatele ettevõtetele erandi raskustes ettevõtja määratlemisel.

Punktidega 5 ja 6 muudetakse viiteid üldise grupierandi määrusele tulenevalt viimase muudatustest. Üldise grupierandi määrust muudeti 23. juunil 2023, mistõttu muutusid ka vastavad viited.

Punktiga 7 täpsustatakse §-s 9, et kui projektis osaleb välisriigi registris registreeritud projekti partner, tõendab toetuse saaja tema kulude abikõlblikkust partneri kulude abikõlblikkuse auditiaruandega, mille on teinud partneri asukoha riigi sõltumatu ja sertifitseeritud audiitor. Auditiaruandest peab nähtuma, et partneri kulud on kooskõlas üldise grupierandi määruse või vähese tähtsusega abi määrusega, käesoleva määruse tingimustega ning kohalike õigusaktidega ja üldtunnustatud raamatupidamistavaga. Auditiaruanne tuleb lisada maksetaotlusele, millega nimetatud kulude hüvitamist taotletakse.

Punktiga 8 muudetakse § 11 lõiget 4. Muudatuse kohaselt saab projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist taotleda ka pärast esialgset abikõlblikkuse perioodi lõppu, kuid enne projekti lõppemist. Kuna tegemist on teadus- ja arendusprojektidega, mille puhul esineb ettearvamatus, võib projekti lõpul (pärast abikõlblikkuse perioodi lõppemist) selguda, et projekti eesmärkide saavutamiseks on vaja teha lisategevusi. Näiteks võib vajadus lisategevuste järele selguda projekti lõpparuande läbivaatamisel, mis võib aga jääda väljapoole projekti abikõlblikkuse perioodi. Pikendamiseks peab olema mõjuv põhjus, pikendada saab kõige rohkem kuue kuu võrra ning tingimusel, et saavutatav tulemus seondub meetme eesmärkidega.

Punktiga 9 jäetakse § 12 lõikest 5 välja lauseosa „kooskõlastab taotluste vastuvõtmise lõpetamise eelnevalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ja“. Muudatuse eesmärk on vähendada Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse halduskoormust. Kui eelarveraha lõpeb ja taotluste vastuvõtmine (seetõttu) peatatakse, siis voo uuesti avamise korral ei loeta seda uueks vooaks. Teisisõnu, § 12 lõikes 6 esitatud kitsendus kehtib ka olukorras, kus jooksev voo

³ [Eurostat-OECD Manual on Business Demography Statistics](#). European Commission, p 61.

on eelarvevahendite lõppemise tõttu ajutiselt peatatud. Sätte kohaselt teavitab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus taotluste vastuvõtmisest ka jooksva taotlemise korral.

Punktiga 10 jäetakse § 14 lõikest 3 välja sõnad „taotluse esitamise hetkeks“, kuna tegu on vastavustingimusega, mille täitmata jätmine tähendab taotluse automaatset tagasilükkamist. Muudatusega võimaldatakse taotlejal see tingimus täita ka pärast taotluse esitamist. Oluline on, et tingimus peab siiski olema täidetud hiljemalt rahastusotsuse tegemise ajaks.

Punktiga 11 täiendatakse säästva arengu eesmärkide valikukriteeriumit tervisega seotud aspektiga, et toetada ka neid projekte, millel on selge positiivne mõju inimeste tervisele ja heaolule, kuna see on üks strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtteid ja sihte. Samuti on Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 üks fookusvaldkondi tervisetehnoloogiad ja -teenused. Lisaks, kuna viimastes taotlusvoorudes on tervisevaldkonna projektide osakaal rahastatud projektide seas vähenenud, on muudatuse eesmärk suurendada taotlusvoorudes nimetatud valdkonna projektide osakaalu.

Punktiga 12 muudetakse § 18 lõiget 14, jättes välja sõna „valikumetoodika“. Tegemist ei ole sisulise muudatusega. Määruse § 18 lõike 13 kohaselt reguleeritakse hindamise läbiviimise protsess Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse koostatavas hindamismetoodikas. Kasutame läbivalt sama sõnastust.

Punktiga 13 muudetakse § 22 lõike 9 sõnastust, eemaldades piirangu, et taotluse rahuldamise otsust on võimalik muuta vaid abikõlblikkuse perioodi lõpuni. Muudatuse põhjendus on sarnane punktis 8 esitatud põhjendusega, kuna abikõlblikkuse perioodi kestuse muutmine toob kaasa taotluse rahuldamise otsuse muutmise.

Punktiga 14 muudetakse § 25 lõike 2 sõnastust, kaotades nõue, et tegelike kulude alusel toetuse maksmise eelduseks muuhulgas vahe- või lõpparuande esitamine ja selle kinnitamine. Kuna maksetaotlust on võimalik esitada kord kvartalis aga vahearuanne ei esitata tihedamini kui kord kuue kuu jooksul, siis hetke sõnastus takistas taotlejatel tihedamat kulude esitamist. Samas vahearuande tihedama esitamine poleks mõistlik, kuna sisulise vahearuande koostamine ja läbivaatamine on täiendav halduskoormus nii taotlejale kui ka Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Punktiga 15 muudetakse § 25 lõige 5 sõnastust, eemaldades lauseosa „projekti kulude abikõlblikkuse ja tasumise tõendamist“, sest see kehtestab ebavajalikud kitsendused kulude osalisele tasumisele lõppmakse puhul. Näiteks võib juhtuda, et toetuse saaja esitab kuluaruande ja maksud on tasumata, sest tähtaeg on tulevikus ning see saabub pärast toetuse väljamaksmist. Kui varasemalt ei ole riskikäitumist olnud osaliselt tasutud kuludokumentidega, siis ka lõppmakse puhul võiks see olla lubatud.

Punktiga 16 loetakse § 29 tekst esimeseks lõikeks ning paragrahvi täiendatakse teise lõikega, mille kohaselt rakendatakse § 18 lõike 6 punktis 4 muudetud valikukriteeriumit projektidele, mille taotluste vastuvõtmise alustamisest nii jooksva kui voorulise taotlemise korral Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus teavitanud pärast nimetatud muudatuse jõustumist.

Valikukriteeriumi muudatuse rakendamiseks tuleb Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel viia sellega kooskõlla ka hindamismetoodika.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni järgmiste määruste ja teatisega:

1. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks;
2. Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2023/1315, millega muudetakse määrust (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, ning määrust (EL) 2022/2473, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks.
3. Euroopa Komisjoni teatis „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga”.

4. Määruse mõjud

Muudatused avaldavad positiivset mõju määruse eesmärkide saavutamisele ning vähendavad taotlejate ja rakendusüksuse aja- ja rahakulu.

Muudatused võimaldavad nii idu- kui ka kasvuettevõtetel, kes muidu kvalifitseeruksid raskustes olevaks ettevõtteks, osaleda rakendusuuringute taotlusvoorudes ja saada projektide elluviimiseks rahastust.

Muudatused toetavad tervisetehnoloogia arendamisega seotud ettevõtteid ja julgustavad neid senisest rohkem esitama toetuse taotlusi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatused ei mõjuta riigieelarvet ja nende rakendamiseks ei ole riigieelarvest vaja lisaraha.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile. Rahandusministeerium kooskõlastas ühe märkusega, millega on arvestatud.

Lisa 1 Märkustega arvestamise tabel

Lisa 1 Märkustega arvestamise tabel

Märkuse/kommentaari esitaja	Arvestatud/mitte arvestatud
Rahandusministeerium	
<p>1) Eelnõu punkt 13 (§ 22 uus lõige 21): uue lõikega sätestatakse võimalus muuta toetuse summade jaotust § 2 lõikes 2 nimetatud riigiabi andmise aluste (nt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artiklite 25, 26, 28) vahel. Seletuskirja kohaselt sellise muutmise korral taotluse rahuldamise otsust ei muudeta. Lähtudes Euroopa Komisjoni vastusest Eesti küsimustele seoses riigiabi ergutava mõjuga riigiabi liikide muutmise kohta (komisjoni 8.09.23 kiri, kiri edastatud ka EISile) võib selline abi liikide muutmise projekt jooksul olla vastuolus riigiabi ergutava mõju nõudega. Seetõttu oleks vajalik eelnõus täpsustada ja seletuskirjas põhjalikumalt kirjutada, millistel tingimustel võib erinevate abi liikide vahel abisummasid ümber tõsta. Samuti oleme seisukohal, et selline muudatus nõuab ka taotluse rahuldamise otsuse muutmist. Alternatiiv on jätta eelnõu punkt 13 eelnõust välja.</p>	<p>Arvestatud. Punkt 13 eelnõust eemaldatud.</p>